

Socialnämnden

Ändring av ersättning och specifika villkor i kundvalet för boendestöd

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslagen till ändringar i de specifika villkoren i kundvalet för boendestöd. Förändringarna träder i kraft 1 januari 2017.
2. Socialnämnden godkänner förslaget till nya checkbelopp från och med 1 januari 2017. Ersättning utges för utförd tid och differentieras beroende på hur mycket tid per månad kunden får boendestöd.

Kommunal anordnare	Kronor per timme	
Nivå 1 1-7 timmar	Nivå 2 8-14 timmar	Nivå 3 15-21 timmar
477	447	383

I nuläget får privata anordnare momskompensation med 6 procent

3. Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget till nya checkbelopp från och med 1 januari 2017.
4. Socialnämnden uppdrar till social- och äldredirektören att vidare utreda insatsen boendestöd.

Sammanfattning

Tidigare översyn av kundvalet för boendestöd har visat att ersättningen är för låg i relation till de krav som ställs på anordnarna. Tre förslag till förändring av checkbeloppen har utarbetats och socialnämnden föreslås välja alternativ 3. Vissa ändringar har också gjorts i auktorisationsvillkoren för att vara godkänd anordnare.

Att höja ersättningsnivån skapar bättre förutsättningar för anordnarna. De kan i större utsträckning ha tillsvidareanställd personal med adekvat utbildningsnivå. Detta skapar bättre kontinuitet vilket är en viktig kvalitetsaspekt för kunderna.

Ärendet

Bakgrund

Hösten 2014 och våren 2015 gjorde sociala kvalitetsenheten en översyn av checknivån inom kundvalet för boendestöd. Översynen visade att checknivån var för låg i förhållande till de krav som ställs på boendestödsanordnarna exempelvis jämfört med checkbeloppet för hemtjänst.

Socialnämnden fattade beslut om en ny konstruktion i augusti 2015 som skulle börja gälla 1 januari 2016. På grund av ett missförstånd skickades beslutet inte vidare till KSAU och resultatet blev att de gamla villkoren och ersättningen gäller tillsvidare. Ärendet tas nu upp igen för att kunna skickas vidare till KSAU och börja gälla 1 januari 2017.

Insatsen boendestöd

Det finns sammanlagt nio godkända anordnare i kundvalet som vänder sig till en eller flera av de målgrupper som kan beviljas insatsen.

Boendestöd kan beviljas till fyra målgrupper:

- Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Personer med begåvningsmässiga funktionsnedsättningar
- Personer med psykiska funktionsnedsättningar
- Personer med missbruksproblem

Boendestöd är en social och praktisk stödinsats som syftar till att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet. Insatsen ska även bidra till ökad självständighet samt att bryta social isolering. I boendestödjarens uppdrag ingår ofta att samordna andra aktörer runt den enskilde i syfte att bidra till att den enskilde når sina mål.

Målgrupperna som har behov av boendestöd skiljer sig delvis åt men något som förenar de fyra målgrupperna är behovet av kontinuitet hos den eller de som ska utföra stödet. Vanligtvis behöver det vara samma person som utför boendestödet för att det ska fungera väl för den enskilda kunden. Risken är annars stor att kunden inte släpper in boendestödjaren. Kundens delaktighet i insatsens utformning är också central för att stödet ska falla väl ut eftersom insatsen ska leda till hög självständighet och det ofta krävs mycket motiveringsarbete.

Fördelning av kunder hos respektive anordnare

1 augusti 2016 var det 220 personer från samtliga målgrupper som var beviljade boendestöd. De fördelade sig som nedan.

Anordnare	Antal
AAA Olu Hemtjänst	1
Anlita Social Omsorgspedagogen i Mälardalen	6
Curanda Vårdassistans	6
J.N. Youth and Care AB	37
Nytida	7
OmsorgsCompagniet i Norden	16
RT Assistans	30
VSS Boendestöd	117
Totalt antal kunder	220

Personer med psykisk funktionsnedsättning

Boendestöd är den mest vanligt förekommande insatsen för personer med psykisk funktionsnedsättning. Denna målgrupp har ofta kortare och färre insatser per månad samtidigt som det är fler inställda insatser, fler kunder som inte tar emot hjälp och större risk för avbrott i insatsen än hos de övriga tre målgrupperna. Ofta har personerna med psykisk funktionsnedsättning också ett högre behov av motivation och kontinuitet i insatsen. Även om det finns andra anordnare som tar emot målgruppen så har kundvalet i praktiken utfallit så att 95 procent av kunderna med psykisk funktionsnedsättning finns hos den kommunala anordnaren Valfärd Samhällsservice. Det är också den kommunala anordnaren som har de kunder med mest omfattande psykiatriska diagnoser och funktionsnedsättning.

Uppföljning av insatsen

De brukarundersökningar som gjorts har låg svarsfrekvens. De visar att personer som har psykisk funktionsnedsättning och boendestöd sätter betyget 4,2 på en 5-gradig skala på sitt boendestöd. De kunder som har neuropsykiatrisk eller begåvningsmässig funktionsnedsättning sätter betyget 4,4 på sitt boendestöd.

Kvalitetsgranskningar som gjorts visar att utförarna har stort brukarfokus och lägger stor vikt vid kundernas delaktighet. Det finns samtidigt brister i den sociala dokumentationen och den systematiska hanteringen av synpunkter och klagomål samt brister kvalitetsledningssystemet. Personalens utbildningsnivå överensstämmer inte till fullo med auktorisationsvillkoren i kundvalet och detsamma gäller andelen tillsvidareanställningar. En orsak till att utbildningsnivå hos personalen och andelen tillsvidareanställd personal inte uppfylls bedöms vara att ersättningsnivån inte ger anordnarna förutsättningar att uppfylla kraven till fullo.

En lärdom från uppföljningar är att det är skillnad i arbetssätt och hur dagliga rutiner ser ut hos olika anordnare. Det är inte ovanligt att personalen går direkt hem till kunderna på morgonen och går hem direkt efter sista kunden. Det finns inte alltid särskild avsatt tid för dokumentation och flera anordnare har ingen tid för extern handledning. När personalen inte träffar varandra och sin chef så ofta finns många gånger brister i kunskap kring rutiner, dokumentation och så vidare. Dagliga rutiner och arbetssätt påverkar kvaliteten och med en höjd ersättningsnivå skulle anordnarna få större möjlighet att anpassa sitt arbetssätt och därmed få en bättre kvalitet i sin verksamhet.

Vad skiljer boendestöd jämfört med hemtjänst

Utbildningskrav skiljer

- Hemtjänst har ett kompetenskrav där hemtjänsten kräver godkänd utbildning för 60 procent av personalen. I boendestödet krävs att 90 procent av personalen ska ha godkänd utbildning.

Målsättningen för insatsen skiljer sig åt – ställer krav på arbetssätt och metod

- Boendestödsinsatsen syftar till att stödja individen till förändring och har målet inställt på att kunden ska öka graden av självständighet – det vill säga att individen ska klara sig själv alternativt klara sig med en mindre omfattning av insats. I hemtjänsten handlar det om att ge praktiskt stöd och hjälp med vardagsbestyr som den enskilde inte klarar av att göra själv.
- Kundernas speciella problematik kräver en noggrannhet vad gäller matchning av boendestödjare och en målsättning hos flera anordnare är att det är max två boendestödjare som arbetar tillsammans med kunden. Många gånger krävs ett professionellt motivationsarbete för att kunden ska börja ta emot insatsen. Kunden kan vara ambivalent om hen vill starta insatsen.
- Kunderna har många gånger flera myndighets- och vårdkontakter. Kunden behöver ofta stöd från sin boendestödjare att ha kontakt med handläggare hos myndigheten, försäkringskassan och sjukvården, såsom landstingets psykiatri. Då kan boendestödjaren fungera som en länk mellan kunden och myndigheten/vården.
- För att kunden ska ta emot och fortsätta ta emot stödet krävs en tydlig delaktighet där kunden i mycket stor utsträckning får bestämma hur insatsen ska utföras.
- För att kunna ge en hög kvalitet och uppfylla målet med boendestöd behöver boendestödjaren kunna motivera kunden. Detta kräver att boendestödjaren har kännedom och kunskap om vad de olika funktionsnedsättningarna innebär. De behöver ha särskild kompetens i hur de olika diagnoserna kan påverka individen samt kunskap om vilka hjälpmedel och stödinsatser som finns tillgängliga.
- Ytterligare ett mål med insatsen är att undvika institutionsplacering för de enskilda.

Sammanfattningsvis är boendestöd en insats inom området psykosocialt förändringsarbete som kräver kontinuitet, särskild kompetens, handledning och arbetsledning.

Förslag till ändringar i specifika villkor och ersättning

Förändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2017.

Ändringar i de specifika auktorisationsvillkoren

Omfattning

Kundvalet boendestöd omfattar insatser upp till 4 timmar i veckan, det vill säga högst 21,9 timmar i månaden. Mer omfattande insatser är ofta speciallösningar som får göras utanför kundvalet via biståndsbedömning.

Ändringar av formuleringar

I översynen av kundvalet för hemtjänst, ledsagning och avlösning som gjordes hösten 2015-våren 2016 gjordes en del omformuleringar i de specifika auktorisationsvillkoren. Dessa är även överförda till detta kundval i den mån de passar för boendestödet. Exempel på vad som formulerats om är definitionen av anordnare, exempel på vad som är erforderlig ekonomisk kapacitet samt regler då underleverantör anlitas och vid överlåtelse av verksamhet. Alla ändringar finns gulmarkerade i bilaga 1.

Krav på ledning och personal

Krav på ledning och personal är omformulerade för att bli mer tydligt formulerade och enklare att förstå, följa och följa upp.

Ändringar av checkbelopp och nivåer

Nedan presenteras tre olika förslag till ersättningskonstruktion. Momskompensation utgår till de privata anordnarna motsvarande för närvarande 6 procent.

En höjning av ersättningsnivån skulle öka chansen att få in fler anordnare som är intresserade av att arbeta med målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning. För närvarande är 95 procent av personerna i målgruppen psykisk funktionsnedsättning hos den kommunala utföraren Valfärd Samhällsservice.

Alternativ 1

Ersättning utges för utförd tid. Den skillnad som tidigare varit mellan dag, kväll och helg tas bort och ersätts med en enhetlig ersättning.

Kronor per timme, kommunal anordnare

Enhetlig ersättning

408

Alternativ 2

Ersättning utges för utförd tid. Uppdelningen mellan dag, kväll och helg kvarstår.

Kronor per timme, kommunal anordnare

Dag	Kväll	Helg
7:30–19:00	19:00-22:00	7:30–17:00
405	448	459

Alternativ 3

Ersättning utges för utförd tid och differentieras beroende på hur mycket tid per månad kunden får boendestöd.

Kronor per timme, kommunal anordnare

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
1-7	8-14	15-21
Timmar	timmar	timmar
477	447	383

Mer om de olika alternativen

Alternativ 1

Att välja alternativ 1 skulle ge mindre administration. Bedömningen är att vissa anordnare missgynnas med en enhetlig ersättning. I dag är ersättningen för låg, i synnerhet för de kunder som har kortare insatstid och i synnerhet för personer med psykisk funktionsnedsättning. Det innebär att ett enhetsbelopp behöver höjas väldigt mycket för att lösa det problemet. Detta skulle innebära väldigt höga kostnader för nämnden och inte rymmas inom budgetramen.

Alternativ 2

Alternativ 2 är det som mest liknar nuvarande förslag men med viss höjning. Denna konstruktion kräver en hel del administration. Det finns för närvarande ingen möjlighet att kontrollera vilken tid på dygnet som insatsen faktiskt utförs. Om höjningen ska ge tillräcklig effekt krävs, liksom föregående alternativ en väldigt stor höjning, vilket inte rymms inom budgetramen.

Alternativ 3

Alternativ 3 är det förslag som förordas. Det innebär att utföraren får en högre timpenning om kunden har färre timmar per månad och en lägre ersättning om kunden har fler timmar per månad. Detta delas upp i tre nivåer. Förslagets utformning beror dels på att kringtiden beräknas vara ganska lika oavsett antal timmar per månad som kunden har boendestöd, när det gäller myndighetskontakter, kontakt med anhöriga, dokumentation och restider. Utformningen beror också på att boendestödkunder är en känslig målgrupp där stora krav ställs på personalens kompetens för att insatsen ska fungera, detta gäller särskilt målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning, vilka är de personer som har lägst antal timmar boendestöd i månaden.

Alternativ 3 har också syftet att styra så att det blir möjligt och mer intressant för privata anordnare att auktorisera sig och ha den kompetens och det arbetssätt som krävs för denna svåra målgrupp.

Jämförelse med andra kommuner

En jämförelse med andra kommuner är svår att göra eftersom olika kommuner ställer olika krav och använder insatsen på så olika sätt. Tabellen nedan ska därför tolkas med försiktighet. I jämförelsen ingår alla kommuner som har boendestöd enligt lagen om valfrihet, LOV. En anledning till att Nackas ersättningsnivåer är relativt höga är att Nacka ställer högre krav på den som utövar daglig ledning, på personalens utbildningsnivå och på att personalen ska vara tillsvidareanställd samt att anordnarna inte tillåts ta betalt för inställda tider.

Nacka har som grundläggande princip att endast ersätta för utförd tid, eftersom så många kunder nekar insats när boendestödjaren väl står utanför dörren har ett undantag gjorts i detta kundval. Undantaget innebär att anordnaren får ersättning om de åker till kunden som inte öppnar eller inte är hemma när insatsen ska utföras men de får inte ersättning om kunden ställer in insatsen innan de kommit dit. I jämförelsekommunerna ersätts utförarna för tider som ställts in allt emellan 7 dagar före insats till klockan 12 dagen före insatsen ska utföras.

Ersättning uppdelat på tid på dygnet/i veckan, 2016 års nivå

Kommunal

	Dag	Kväll	Helg
Sollentuna	296	317	348
Huddinge*	324	341	373
Danderyd	341	369	411
Täby	352	381	422
Täby förhöjd	383	411	451
Tyresö	380	OB-tillägg enligt avtal	OB-tillägg enligt avtal
Solna	410	446	482
Nackas nuvarande ersättning	367	406	416

*Huddinge inför en ny ersättningsmodell med elektronisk tidsregistrering 1 januari 2017.

Enhetlig ersättning, kronor per timme, 2016 års nivå

	Kommunal	Kommentar
Uddevalla	358	
Järfälla	355	
Västerås, tätort	341	Över 140 h/mån
Västerås landsbygd	388	Över 140 h/mån
Västerås, tätort	383	Under 140 h/mån
Västerås landsbygd	442	Under 140 h/mån
Ekerö, tätort	406	
Ekerö, landsbygd	486	

Skillnader i krav

Nedan presenteras en översiktlig tabell över antalet kommuner som ställer högre, likvärdiga respektive lägre krav än Nacka. I jämförelsen ingår alla kommuner som infört valfrihetssystem enligt LOV och ligger i Stockholms län, totalt 8 kommuner

	Högre krav än Nacka	Likvärdigt krav som Nacka	Lägre krav än Nacka
Utbildning hos verksamhetens ledning	0 kommuner	1 kommun	7 kommuner
Krav på erfarenhet av målgruppen hos verksamhetens ledning	2 kommuner	3 kommuner	3 kommuner
Krav på erfarenhet av arbetsledning hos verksamhetens ledning	0 kommuner	1 kommun	7 kommuner
Krav på utbildning hos personalen	2 kommuner (dock ingen uppföljning)	0 kommuner	5 kommuner
Krav på erfarenhet hos personalen	2 kommuner (varav en följer upp och en inte)	0 kommuner	6 kommuner
Ersättning för inställda tider	0 kommuner	3 kommuner/ framgår inte	5 kommuner

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för förslaget om förändrade ersättningsnivåer för boendestöd kommer att öka med cirka en miljon kronor jämfört med vad kommunen betalar idag. Bedömningen är att förslaget ryms inom budgetram för verksamheten boendestöd 2017.

Den kommunala produktionen är den största leverantören av boendestödsinsatser. Med nuvarande konstruktion och ersättningsnivå får de inte ekonomisk täckning för sina

insatser. Detta innebär en stor risk för att de kommer att dra sig ur kundvalet om inte ersättningsbeloppen höjs kraftigt. Det innebär att cirka 117 kunder kan stå utan insats.

Konsekvenser för barn

Barn till föräldrar som har insatsen boendestöd kan vara en utsatt grupp. Att kunna erbjuda föräldrar en kvalificerad insats med välutbildad personal kan bidra till ökad grad av självständighet och ökad funktionsförmåga hos kunden. Det kan i sin tur ge möjlighet för den enskilde att vara mer aktiv och tillgänglig med och för sina barn. Det är viktigt att personal uppmärksammar barns och ungas situation, och tar hänsyn till deras rättigheter och behov av information, råd och stöd. När en förälder får insatsen boendestöd blir enheten barn och unga rutinemässigt informerade för att kunna erbjuda stöd till barnet/ungdomen och utifrån föräldrarollen. Det finns ungefär 15 hemmaboende barn hos personer som har insatsen boendestöd.

En högre ersättning ökar möjligheten för anordnarna att förbättra dokumentationen vilket innebär att det finns en större chans att barnets situation blir mer synlig i den sociala dokumentationen.

Vidare utredning om insatsen boendestöd

Denna genomlysning har väckt ett antal frågor som behöver belysas i en större utredning som behöver vara klar före nästa budgetarbete. Följande frågeställningar bör belysas i kommande utredning:

- översyn av andra alternativ till insatser för målgruppen
- lämpligheten i att ha insatsen boendestöd som kundval
- förtydliga vad som är syftet med boendestöd och varför kommunen bör erbjuda insatsen
- ytterligare förtydliga hur insatsen boendestöd skiljer sig från insatsen hemtjänst
- behöver de skillnader som finns mellan kraven i Nacka och i andra kommuner finnas, jämförelser ska också göras med kommuner som inte har kundval
- kan och ska mobil återrapportering användas för insatsen
- hur ser det ut för personerna som får insatsen när det gäller god man?

Bilagor

1. Förslag till nya villkor för att vara godkänd anordnare av boendestöd

Anders Fredriksson
Social- och äldredirektör

Birgitta Wallin
Controller
Controllerenheten

Emelie Berglund
Planerare/Utvecklare
Sociala kvalitetsenheten